

tetlen táblázat szerepel. Ebbe kerülnek a tanulók kísérleteinek, méréseinek eredményei.

A „Vázlatok“-nak ez a kiadása annyira eltér az első kiadástól, hogy szinte új munkának számítható. Mérete jobban felel meg az előírt füzetméretnek. A rajzok és a szöveg elhelyezésében is tekintettel van erre a szerző. A rajzok egyszerűbbek, de kifejezőbbek, a szöveg rövidebb. Ez a módosítás csak előnyére válik a munkának, mert még jobban a lényeglátásra nevel, és nagyon sok időmegtakarítást is jelent. Tekintettel van a szerző a polgári fiú- és leányiskolai anyagra egyaránt. Ezért vett fel most 11 új lapot a leányiskola csillagászati és fizikai földrajzi anyagának tárgyalására. A leányiskolák részére többször összevont lapokat ad. Mind a fiúiskolában, mind a leányiskolában használható lapok száma megfelel a tanítási órák számának. Néhány összefoglaló óra vázlatának közlésével mintát ad más összefoglaló óra vázlatának elkészítéséhez.

Az első kiadással már nagy sikert ért el a szerző. Ennek legjobb bizonyítéka, hogy második kiadás vált szükségessé. Mivel ez a kiadás igen sok újabb tapasztalat és megfontolás eredménye, egészen biztos, hogy még nagyobb hasznára lesz a természettan tanításának.

Krix Márton.

Együtt dolgoztunk. (Az érsekújvári áll. gimn. IV. a) osztályában működő nyelvművelő és falukutató munkaközösség írásai. Szerkesztette: Dr. Bakos József gimn. tanár. A „Védjük nyelvünket“ diák-munkaközösség kiadása, Érsekújvár, 1942. 80 l.)

Örömmel forgattam az érsekújvári gimnázium lelkes „munkaközösségének“ friss szellemet és haladott pedagógiai érzéket képviselő kiadványát. Gondoljuk csak meg, ez a munkaközösség alsós gimnazistákból tevődött össze, kik már két éven át dolgoztak csendben, és egy nyelvvédő folyóiratot is adtak ki. Nyelvművelés, falukutatás, népi magyarság védelme, ápolása, mind olyan fogalmak, melyekről egy kis diák alig hallott. Lehetséges legyen tehát mégis, hogy komoly véleményt mondjunk erről az új szellemi megnyilatkozásról. Lehet a gimnázium alsó osztályaiban falukutató munkaközösségről, szellemi kadálkáról beszélni? Nem vagyunk-e túl igényesek, mikor ilyen komoly kérdéseket az iskola padjaiba viszünk, és alsós gimnazistákra erőszakolunk?

Bevallom, ezek a gondolatok foglalkoztattak, mikor kezembe vettem ezt a kis munkát. Csakhamar meggyőződtem azonban, hogy komoly kezdeményezésről van itt szó, s beláttam, hogy általános nevelői célunkat, t. i. magyarul szépen és helyesen beszélő és író emberek nevelését a középszint számára, csakis akkor érjük el, ha ennek tudatos fejlesztését a zsenge és fogékony gyermekkorban kezdjük el. A munkaközösség szellemi mozgatója helyesen látta, hogy a mai komoly idők szellemileg vértettebb és a magyarság ismeretében alaposabb ifjúságot kíván, s ezt a célt tartotta szem előtt a közösségi munkakeret megszervezésénél.

Egyik fő céljuk a magyar nyelvművelés és nyelvvédés. Ennek érdekében gyomlálják az idegen szavakat és a magyartalanságokat, s ismertetik az

idevágó ilyenmő magyar mőveket. Veress Péter és Karácsony Sándor komolyabb szavakat szólnak hozzájuk, s intik őket az állandó nyelvtisztításra, a magyar népnyelv és a régi magyar nyelv szeretetére és megbecsülésére.

Pusztai nyelvmőveléssel nem merül ki azonban célkitűzésünk, a magyar szellemi erő minden megnyilatkozása érdekli őket. A népi magyarság védelme és ápolása, néprajzgyűjtés és falukutatás, mind a faluval való közösségi érzés kifejlesztésére szolgál. Népi értékeink védelmében és szolgálatában több adatot találunk a mátyusföldi kis diákok tollából, kik nagy ügybuzgalommal gyűjtöttek össze tájszavakat, közmondásokat, dülőneveket. Felke-sik a csallóközi eldugott falvakat és folyik a hagyománymentés. Balladákat olvasunk, népi szokásokkal ismerkedünk meg Negyed-ről, régi táncok, nóták, sírfeliratok népi babonák menekülnek meg a biztos enyészettől. A régi Érsekújvárról hallunk egy 65 éves bácsi elbeszélése nyomán, a karvai halászatot szakszerűen bemutatja egy negyedikes diák, a főnőben elmondott és feljegyzett mese a régi világ hangulatát idézi fel bennünk; a lakodalmi szokások, falusi játékok és népviseletek bemutatása komoly adatokat szolgáltatnak egy összefoglaló néprajzi munka számára.

A kis diákok javarésze népi származású. Helyes tehát újabb szempont-juk: a magyar föld és népközelség megtartása és munkálása. Hiszem, hogy az így előkészített ifjúság iskolai végeztével szívesen fog visszatérni az ősi talajhoz, melyből kiszakadt. Hiszem, hogy komoly munkát fognak majd végezni a falu műveltségi színvonalának emelésében, a babonák irtásában és a város és falu közösségi gondolatának ápolásában.

Volt tanárunk, Krammer Jenő azt tanácsolja diákjainak, hogy népi talajon megmaradva, sajátítsák el az európai műveltséget. Tömörebben nem is lehetne magyar diák számára az életfeladatát, célját kitűzni. A kis együttes meg akar felelni ennek a célnak is. A tanár vezetése mellett feltárul előttük a magyar szépirodalom csodálatos gazdagsága. Hozzáértő bevezetést kapnak a versolvasás művészetébe, ifjúsági könyveket ismertetnek, sőt zsenge verseik nyomdafestéket kapnak. Utoljára a magyar népdal két legkiválóbb munkásának, Bartóknak és Kodálynak korszakalkotó tevékenységét és jelen-tőségét kapjuk dióhéjban.

Eltűnődve olvastam a kiadvány kissé mozaikszerűen ható, de kezdemé-nyező erejű sorait. Mennyi lelkesedés és ügyszeretet kellett ahhoz, hogy a mai kedvezőtlen körülmények között, a diákság anyagi áldozatkészségével ilyen elhatározó lépés megvalósuljon. A közösségi szellem friss fuvallatát érezzük a könyvecske minden sorából, melynek el kellene hatolnia minden magyar gimnázium falai közé, hogy például szolgáljon, és lelkesedést támasz-szon a kitűzött cél érdekében. Kitűnő munkát végeztek az érsekújvári leányok és fiúk, kitartó munkaszeretetet kívánunk a további célok megvaló-sításához.

Szabó Aladár.

Veszely—Jászai: Rádió az iskolában. Pápa, 1942. A szerzők kiadása. 80 oldal.

A pápai polgári fiúiskola igazgatója és tanára állították össze a füze-tet, tapasztalataik alapján. A belső tartalom két fő részre tagozódik. Az első